

15. Kapacitetsanalyse (2013-0264182)

Den 5. maj 2014 blev kapacitetsanalysen forelagt for Børne- og Ungdomsudvalget. Indstillingen var fremlagt til indledende drøftelse i udvalget. Nu fremlægges en ny indstilling, der har fået tilføjet tre "at punkter" vedrørende brug af fritidstilbud, idræt, kulturhuse og øvrige faciliteter i løsninger på skole og fritidsbehovet, samt procedure for godkendelse af funktionsprogram for skoler og fritidstilbud. Nu skal Børne- og Ungdomsudvalget tage stilling til resultaterne af Kapacitetsanalysen samt forslag til ændring af en række politisk besluttede principper for udbygning af skoler og fritidstilbud, således at der kan udarbejdes en model for skoleudbygning (benævnt Mellelemform I i indstillingen), der kan få effekt allerede fra Budget 2015.

INDSTILLING OG BESLUTNING

Børne- og Ungdomsforvaltningen indstiller til Børne- og Ungdomsudvalget, at udvalget anbefaler overfor Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen,

1. at mellemform I lægges til grund for nyt funktionsprogram ved udbygning af kapacitet på skoler og fritidstilbud, og anvendes til fastlæggelse af kapacitet på skoler og KKFO/fritidshjem (FH) beliggende på skoler i forbindelser med kommende behovsprognoser, samt ved kommende helhedsrenoveringer og øvrig dimensionering af området
2. at de politisk besluttede principper om hjemklasse ophæves i udskolingen (7. – 9. klassetrin) (delelement i mellemform 1)
3. at baseområdet i KKFO/FH beliggende på skoler reduceres til netto 2,0 m2 pr barn og indgår i en ny model for skoleudbygning (delelement i mellemform 1)
4. at faglokaleprogrammet reduceres med 1 faglokale (delelement i mellemform 1)
5. at rammebeskrivelse for øget anvendelse af skoletilknyttede fritidstilbud og mere fleksibel anvendelse af skolernes faglokaler tages til efterretning, og at resultaterne indgår i vurderingen af løsningsforslag til fremtidig behov for udvidelse af skolekapaciteten
6. at muligheden for flerskolesamarbejde og brug af nærtliggende kulturhuse og idrætsfaciliteter indgår i vurderingen af løsningsforslag til fremtidig behov for udvidelse af skolekapaciteten
7. at kapacitetsanalysens øvrige konklusioner tages til efterretning, herunder de øvrige potentialer for reduktioner i anlægsudgifterne ved f.eks. ophævelse af hjemklasseprincippet på mellemtrinnet (4. - 6. klassetrin), lempelse af skærpede byggekrav, reduktioner i friarealkrav, øget brug af kulturhuse, biblioteker og idrætshaller og endelig etablering af idrætshaller i stedet for gymnastiksale på skolerne
8. at Børne- og Ungdomsforvaltningen fremlægger revideret funktionsprogram for skoler og fritidstilbud i august 2014 til godkendelse i Børne- og Ungdomsudvalget, Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen, som fremover skal være målestok for dimensionering af skoler og fritidstilbud i hele byen, såvel ved udbygning som øvrig planlægning og renovering
9. at såfremt at funktionsprogrammet for skoler og fritidstilbud, der forventes vedtaget august 2015, skal revideres igen, fremlægges det reviderede forslag igen til politisk godkendelse i Børne- og ungdomsudvalget, Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen
10. at Børne- og Ungdomsforvaltningen i august 2014 også fremlægger en anlægsstrategi og en anlægsplan for udvalget med forslag til budget 2015
11. at indstillingen sendes i høring i KFU

PROBLEMSTILLING

På Børne- og Ungdomsområdet er det en national forpligtelse at sikre undervisningspligten, således at alle børn kan optages på en skole og gennemgå et fagligt forløb af en forsvarlig kvalitet. Som led i dette er det Børne- og Ungdomsområdet ansvar at sikre, at der er den tilstrækkelige kapacitet, og at Folkeskolereformen kan implementeres fra august 2014 på en måde, så både elever og personale har de bedst mulige rammer.

Situationen i København er i dag, at der er en fortsat tilvækst af elever; således viser behovsprognosen fra 2014, at der i løbet af de næste 10 år vil mangle 18 nye skolespor samt fritidstilbud.

Såfremt der skulle udbygges - efter de principper, der gælder i dag - til det øgede antal børn, ville dette i sig selv kræve et anlægsbeløb på omkring 2 mia. kr., eller ca. 200 mio. kr. årligt, de næstkommende 10 år, hvor hovedparten af anlægsudgifterne, ligger i begyndelsen af denne periode. Hertil kommer på grund af Folkeskolereformen, at der stilles en række nye krav til skolernes indretning og funktionaliteter, så de blandt andet kan honorere beslutningen om mere bevægelse, nye undervisningsformer og lærerarbejdspladser på skolerne. Det ligger ligeledes i Folkeskolereformen, at tilbuddet til børnene skal have en større sammenhængskraft henover dagen, hvilket betyder, at der skal arbejdes hen i mod, at de fritidstilbud, som er tilknyttet de enkelte skoler, ligger i en rimelig afstand til disse skoler, og at der gives mulighed for et udstrakt samarbejde henover dagen omkring de enkelte børns behov. Tilvæksten lægger et betydeligt pres på kommunens anlægsbudget.

Hvis Københavns Kommune skal kunne opfylde disse krav også fremover, kræver det både, at der findes løsninger inden for den givne økonomiske ramme og at disse løsninger kan findes inden for en overskuelig tidsramme, da tilvæksten af elever allerede i dag er en kendsgerning, og da Folkeskolereformen træder i kraft efter sommerferien.

Som et led i løsningen af disse udfordringer har Borgerrepræsentationen i budget 2014 iværksat et samarbejde mellem Børne- og Ungdomsforvaltningen, Københavns Ejendomme, Kultur og Fritidsforvaltningen og Økonomiforvaltningen, der skal fremlægge en analyse af mulighederne for at reducere anlægsudgifterne på området, ved dels at anvende kapaciteten i skoler og KKFO/fritidstilbud mere intensivt og dels ved at reducere udgifterne til udbygninger. Ydermere er der i Børne- og Ungdomsforvaltningen igangsat to andre analyser, som dels giver bud på fremtidens fritidstilbud, dels giver bud på, hvordan man rent funktionelt kan arbejde inden for rammerne af skolens og fritidstilbuddenes kapacitet, når der skal implementeres nye krav samtidig med, at der skal udbygges og omlægges inden for en begrænset økonomisk ramme og inden for en kortere tidsperiode.

I denne indstilling præsenteres en ny model for skoleudbygning der har færre anlægsomkostninger og har et reduceret behov for udbygning. Desuden præsenteres de øvrige resultater af den gennemførte kapacitetsanalyse kort.

Modellen, der anbefales i denne indstilling indebærer, at kapaciteten på skolerne og i fritidstilbud skal bruges mere effektivt i løbet af dagen ved mere fleksibel brug af skolelokaler og fritidslokaler, end vi ser i dag. Det gælder både basislokaler og faglokaler på skolerne og lokalerne i fritidshjem og KKFOere. På denne måde anvendes anlægsmidlerne mere effektivt. Skolerne er vidt forskellige fra de meget pressede til de meget rummelige. I budget 2014 blev der fremlagt forslag til sporudvidelser og ny skole, som udvidede kapaciteten, men også løftede den samlede funktionalitet til et niveau, som tog højde for krav fra Folkeskolereformen ifht bla. flere grupperrum, plads til lærerforberedelse mv. Det er således med udgangspunkt i en fuldt moderne funktionel skole, at der fremlægges forslag til en reduktion i omfanget af de fysiske rammer.

Modellen indebærer, at skoler og fritidstilbud, der skal udvides, vil blive udvidet med basislokaler, faglokaler og fritidsarealer i KKFO/fritidshjem til et højere niveau end disse skoler og fritidstilbud har i dag. Modellen lægger et nyt minimumsniveau for skoler og fritidstilbud, som sikrer at ældre skoler og fritidstilbud opnår et højere standard på lokalerne, end de har i dag efter gennemført udbygning. Der er således fortsat tale om betydelige investeringer i at bygge nye lokaler og faglokaler på skolerne og udvidelser af den fysiske kapacitet i i fritidshjem/KKFO i forhold til nuværende standard. Ligeledes tilstræbes en optimering af lokalerne og deres brug ved renoveringer og moderniserings af skoler og fritidstilbud. Vedtages den anbefalede mellemform I, vil skolerne og fritidstilbud fortsat blive udbygget, men udbygningsprogrammet bliver reduceret med 2-3 basislokaler, et faglokale og udvidelsen af arealet i fritidshjem/KKFO bliver mindre, end det er i gældende byggeprogram. Der er altså tale om at udvide skoler og fritidshjem/KKFO kapaciteten ved udbygninger, men der anbefales en maginal reduktion af udvidelsen i forhold til nuværende byggeprogram på de tre specifikke nævnte områder. Øvrige udvidelser i byggeprogrammet, herunder lærerarbejdspladser, faciliteter til gruppearbejde m.v. fastholdes.

LØSNING

De fire ovennævnte forvaltninger har i samarbejde analyseret på alle muligheder for at reducere anlægsomkostningerne på skole og fritidstilbudsområdet som besluttet i budgetforliget 2014. Dels er det undersøgt, hvor meget gældende principper for skole og fritidstilbud koster i anlæg (hjemklasseprincip og hjembaseprincip m.v.), og dels er det undersøgt, hvilke øvrige kommunalt besluttede parametre der er i København med betydning for anlægsomkostningerne i byggeri (skærpede miljøkrav, arkitektur, friarealkrav m.v.). Endelig er mulighederne for strukturløsninger undersøgt, og potentialet i at bruge kommunens biblioteker, kulturhuse og idrætshaller mere fleksibelt end i dag. Alle de analyserede temaer er samlet i rapporten omkring Kapacitetsanalysen i bilag 1.

I indstillingen fremlægges alene forslag til ændring af gældende principper, som allerede nu kan implementeres og gælde i anlægsønskerne til budget 2015. De øvrige emner, der behandles i Kapacitetsanalysen - herunder potentialer ved ændringer af skolestrukturen - fremlægges ikke som konkrete forslag her, men vil blive anvendt i forhold til individuelle forslag f.eks. affødt af Behovsprognosen samt Effektiviseringsstrategien i Børne- og Ungdomsforvaltningen.

Potentialet i at slække på de skærpede miljøkrav i byggeriet og udearealerne underkastes endnu en analyse, førend denne fremlægges til udvalgsbehandling, mens det tværkommunale potentiale i etablering af flere og mere fleksibelt brug af biblioteker, kulturhuse og idrætshaller fremadrettet indarbejdes som en del af beslutningsgrundlaget ved nye byggeprojekter på skoleområdet således, at f.eks. ønsker om samlokalisering af skole- og folkebiblioteker eller etablering af en idrætshal indgår på lige fod med øvrige ønsker i budgetprocessen. På længere sigt er det målet, at skolebygninger og øvrige kommunale bygninger kan tænkes mere sammen, således at bygningerne kan tilgodese flere brugere i løbet af en dag, og bygningerne kan anvendes til flere formål i deres lokalområde.

Nedenfor præsenteres forslag til ændring af gældende principper på baggrund af Kapacitetsanalysen.

1. Modeller for udbygning af kapacitet

I 2013 gennemførte forvaltningen – efter vedtagelse i BR - en række forundersøgelser på skoler i de områder af byen, hvor der er behov for udvidelse af kapaciteten. Det blev undersøgt, hvilke skoler, der kunne udvides med et eller to spor med KKFO/FH, og udvidelsen blev prisfastsat.

Tre af disse skoler, nemlig Oehlenschlägersgades Skole, Husum Skole og Skolen på Islands Brygge repræsenterer henholdsvis en ældre skole i tæt bymæssig bebyggelse, en fredet skole og en af de mest moderne rummelige skoler i København.

Med udgangspunkt i forundersøgelserne af disse tre skoler er der nu - i regi af Kapacitetsanalysen - gennemført en analyse af fire mulige modeller for fremtidig skoleudbygning. Modellerne har fokus på hjemklasseprincippet, KKFO - Baseprincippet og faglokalerne, idet der er potentiale i at reducere kravene til antallet af lokaler og at bruge lokalerne mere fleksibelt. De fire modeller er:

1. Gældende model: Der er hjemklasseprincip på alle klassetrin, en KKFO/FH-base med selvstændige arealer til børnene, så fritidstilbud på skolen ikke behøver dele lokaler med skolen, og med et faglokaleprogram hvor faglokalerne afspejler fagenes profil og hovedsageligt anvendes til fagundervisning.

2. Signalmodellen: En model udarbejdet af Signalarkitekterne, hvor skolerne skal rumme et helt spor mere uden udbygninger, da der arbejdes med en høj fleksibilitet i de eksisterende lokaler, og da langt flere arealer i skolen inddrages til skemalagt undervisning. Endvidere ophæves hjemklasseprincippet på mellemtrin og udskoling, KKFO-basen afskaffes helt og antallet af faglokaler reduceres, idet det forudsættes, at faglokalerne kan anvendes til alle former for undervisning.

3. En mellemmodel (mellemform I), som er udarbejdet i regi af Kapacitetsanalysen. I denne model ophæves hjemklasseprincippet i udskolingen til fordel for et hjemområde, hvor eleverne ikke har eget klasselokale, men deler samme basislokaler og holder til i området, når klasserne ikke er til undervisning i faglokalerne, gymnastik osv, således reduceres behovet med 2 - 3 basislokaler afhængig af antallet af spor på skolen. KKFO-basen reduceres til netto 2,0 m2 netto pr. barn,

samtidigt med at KKFOen i højere grad end i dag deler lokaler med skolen. Desuden reduceres faglokaleprogrammet med 1 faglokale af den ellers foreslåede udbygning af faglokaler ved et nyt spor. I forlængelse af at kapaciteten reduceres, skal der arbejdes med en mere fleksibel anvendelse af de tilgængelige faciliteter, således at undervisningspligten opretholdes, og skolerne opnår den ønskede funktionalitet i forlængelse af folkeskolereformen. Forvaltningen arbejder i regi af Funktionsanalysen videre med at finde løsningsmodeller for at sikre funktionaliteten med inddragelse af områdets aktører.

4. En yderligere mellemmodel (mellemform II), der er magen til ovenstående, men suppleret med, at hjemklasseprincippet også ophæves på mellemtrinnet.

Anbefaling af modeller

Modellerne er vurderet på flere parametre (blandt andet antal klasser, antal lokaler, antal lærerressourcer og fagfordelingen), og de er testet ved skemaplanlægningstest sammen med firmaet Tabulex (jf. bilag 1 Kapacitetsanalysen, hvor der er en beskrivelse af den gennemførte skematest og dens resultater samt en oversigt over den forventede belægning i Mellemform I og II efter Folkeskolereformen).

Den gældende model

Den gældende model honorerer de nuværende krav til skoleudbygning. Og det vurderes også, at der i den gældende model kan indpasses nogle af de funktionaliteter, der løbende kommer til qua ny lovgivning og ændret elevsammensætning.

Signalmodellen

Konklusionen af skematesten er, at Signalmodellens reduktion af klasselokaler, ophævelse af KKFO hjembasen og reduktion og omkodning af faglokaler ikke kan gennemføres i praksis. Det betyder, at der ikke kan lægges et skoleskema, som opfylder de præmisser, der lægges skema ud fra på kommunens folkeskoler. Konsekvensen vil f.eks. være, at der vil være klasser, som ikke kan anvise et lokale til enkelte lektioner, samt at skolerne ikke vurderes at kunne give det faglige tilbud der ønskes. På den baggrund kan denne model ikke anbefales, jf. skemaplanlægningstesten i bilag 1.

Mellemform I

Mellemform I indebærer, at der bygges færre basislokaler på skolerne, at basen i KKFO/FH på skolerne reduceres, og der etableres færre faglokaler i forhold til gældende model. Skoler og KKFO/FH på skolerne skal derfor bruge lokalene mere fleksibelt, end tilfældet er i dag.

Mellemform I giver et ensartet minimumsserviceniveau på alle byens skoler, og der bevares mest mulig fleksibilitet på skolerne samtidigt med, at anlægsudgifterne - som ønsket - reduceres. Det vurderes ikke, at denne model kan indpasse alle nye funktionaliteter på skolerne, da modellen reducerer lokalekapaciteten og arealet pr. elev, men hvis der sideløbende med modellen arbejdes med en højere grad af lokaleudnyttelse i de tilknyttede fritidstilbud og skolernes faglokaler, antages det, at der kan skabes gode rammer for det fremtidige skole- og fritidstilbud (se mere omkring dette nedenfor).

Reduktionen af arealet i fritidstilbudet betyder, at eleverne fortsat har de grundlæggende fritidstilbudsfaciliteter til rådighed i fritidstilbudet, men også, at eleverne i fritiden må gøre brug af skolens lokaler og faciliteter til mere pladskrævende aktiviteter og leg. Omvendt betyder reduktionen og den mere fleksible brug af lokalene også, at eleverne i løbet af skoledagen kan bruge KKFO/FH lokaler til diverse aktiviteter som f.eks. leg og bevægelse, eller eksempelvis som grupperum til projektarbejde osv.

I forhold til udskoling og ophævelse af hjemklasseprincippet og brug af faglokaler er det vurderingen, at eleverne i 7. - 9. klasse kan orientere sig i skemaet omkring hvilket lokale næste lektion foregår i. Ydermere vil det være muligt at sætte som forudsætning, at udskolingens lokaler ligger i samme "område" på skolen, således at lokalene sammen kan udgøre en base for de store elever samtidigt med, at funktionerne indrettes i baseområde, f.eks. ved hjælp af lockers, mobile skillevægge og andre tiltag.

Mellemform II

Konklusionen af skematesten er, at Mellemform II kan gennemføres, men kun under forudsætning af, at elevernes skoledag kan planlægges med forskellig længde og under forudsætning af, at alle faglokalerne kan rumme en hel klasse, hvilket ikke er tilfældet på alle skoler. Det vil sige, at denne model ikke kan implementeres på alle skoler og dermed sikre et ensartet serviceniveau. Ydermere betyder vandreklasser på mellemtrinnet, at elever ned til 10 års alderen skal følge et skema og holde sig orienterede om, hvilket lokale næste time forgår i, ligesom modellen stiller store krav til skolernes planlægningsværktøjer og administration og vil reducere fleksibiliteten i brugen af lokaler til f.eks. holddeling. Foruden ovennævnte ulempe taler den mangfoldighed af forskellige elever, som kendetegner folkeskolen i København – med blandt andet en høj grad af inklusion - ikke for indførelse af vandreklasser på mellemtrinnet. Denne model kan ikke anbefales.

Konklusion

På baggrund af ovenstående sammenfatning er det alene den Gældende model og Mellemform I, som forvaltningen vurderer, kan give de fysiske rammer der er behov for. Det kan dog i ingen af modellerne udelukkes, at der skal afsættes anlægsmidler til tilpasninger afhængigt af de givne beslutninger. F.eks. er vurderingen p.t. at med en uændret anvendelse af lokaler i skole og fritidstilbud, vil der ikke kunne skabes det tilstrækkelige antal lærerarbejdspladser på alle skoler på langt sigt. Begge modeller er rammesættende for fremtidig brug af skolebygninger og fritidstilbud. Analyserne har vist at der er potentiale for effektiv brug af lokaler og faciliteter, men der foreligger en opgave i at samarbejde om fleksibelt brug af lokalerne og øget skemaplanlægning, som skal løses lokalt på den enkelte skole og i det enkelte fritidstilbud, førend potentialet i Mellemform I kan realiseres. Dette er et af hovedpunkterne i funktionsanalysen.

Set i lyset af den økonomiske og tidsmæssige ramme, hvor både behovet for kapacitet i forhold til tilvæksten og behovet for indpasning af nye funktionaliteter skal honoreres, anbefaler Børne- og Ungdomsforvaltningen, at det beslutes, at det fremover er principperne i Mellemform I, der finder anvendelse, når der arbejdes med dimensionering af kapacitet på skoleområdet.

2. Revideret funktionsprogram

En vedtagelse af mellemform I indebærer, at funktionsprogrammet for skoler og fritidstilbud skal revideres på de tre ovenfor nævnte områder. Funktionsprogrammet indeholder de politisk besluttede principper for udbygning og dimensionering af en skole og KKFO/FH på skolen. Funktionsprogrammet applikeres på skolerne ved behov for ombygning, modernisering eller udbygning.

Funktionsprogrammet anvendes i kapacitetsberegningerne i fremtidige behovsprognoser. Det vil sige, at skoler beliggende i områder af byen med behov for udvidelse af kapaciteten fremover skal undersøges på baggrund af mellemform I, og der skal i givet fald fremlægges et konkret anlægsprojekt på denne baggrund, såfremt mellemformen vedtages politisk.

Det vil sige, at når der gennemføres en konkret analyse af en skole i et område med behov for udbygning, så applikeres principperne i funktionsprogrammet på hele skolen – altså hvordan kan skolen anvende de nuværende faciliteter og hvilke yderligere faciliteter er der behov for.

Funktionsprogrammet skal således fremover være målestok for dimensionering af skoler og fritidstilbud i hele byen såvel ved udbygning som øvrig planlægning og renovering. Dermed vil mellemform I fremover definere gældende minimumskrav til kommunens serviceniveau på skole- og fritidsområdet, som al eventuel udbygning og omlægning skal vurderes ud fra.

Revisionen af funktionsprogrammet udarbejdes af Børne- og Ungdomsforvaltningen og fremlægges for Børne- og Ungdomsudvalget inden budgetforhandlingerne for 2015, hvorefter det lægges til grund for fremtidige budgetønsker om udbygning.

De foreliggende 7 forundersøgelser vil i givet fald blive revideret og prisfastsat på ny, ligesom funktionsprogrammet lægges til grund for nye skoler.

3. Øvrige konklusioner i Kapacitetsanalysen

Som nævnt ovenfor har forvaltningerne analyseret det økonomiske potentiale i en række øvrige håndtag jf. budget 2014.

Idræt, biblioteker og kulturhuse

Forvaltningerne har afdækket potentialet i øget brug af kulturhuse, biblioteker og idrætshaller, og mulighederne for at understøtte en mere effektiv kapacitetsudnyttelse ved et bedre bookingsystem. Analyserne viser, at der i enkeltstående tilfælde er potentiale for øget brug af idrætshaller, forstået således, at enkelte skoler, der vokser og derfor mangler kapacitet i gymnastiksalene, kan dække deres behov ved brug af nærliggende idrætshaller, hvorved anlægsudgifterne reduceres. I forhold til brug af kulturhuse og biblioteker, er der ikke økonomisk potentiale, men mulighed for ad hoc baseret brug af mødefaciliteter og andre faciliteter i spidsbelastningsperioder. Der foretages konkrete vurderinger i de enkelte udbygnings-sager af, hvorvidt der er potentiale i at øge brugen af eksisterende idrætsfaciliteter.

Omvendt kan i der i konkrete tilfælde være potentiale i at samtænke skoleudbygning og etablering af nye skoler med idrætshaller, biblioteker og kulturhuse, der kan tilgodese øvrigt behov i skolernes lokalområder og gøre bygningerne til lokale samlingspunkter.

Det foreslås derfor, at udbygningsplanlægningen i kommunen skal sigte på at tilgodese flere behov og skabe en mere samlet ramme om tilbuddene til byens borgere, f.eks. i forhold til brug af og etablering af idrætshaller, biblioteker, kulturhuse m.v. Konkrete ønsker om samlokalisering af funktioner kan derfor fremover på lige fod med andre ønsker indgå i den normale budgetproces og fremlægges som en del af de politiske beslutningsoplæg, der udarbejdes og lægges til grund, når der skal besluttes udbygninger og ombygninger på skoleområdet.

Krav til bygninger og udearealer

Der er i København politisk besluttede skærpede krav til byggeriet, f.eks. arkitekturkrav og skærpede miljøkrav der øger byggeomkostningerne med ca. 13 %, og kravene til udearealernes størrelse øger udgifterne til grundkøb med 0 – 26 %. Der fremlægges ikke forslag til ændringer heri, men området underkastes endnu en undersøgelse, førend der evt. fremlægges forslag til reduktioner eller lempelser af disse krav, som fører til reduktioner af byggepriserne.

Strukturændringer

To forslag angår sparepotentiale ved flerskolesamarbejder og skolesammenlægninger. Angående disse "håndtag" skal Børne- og Ungdomsudvalget i de enkelte konkrete forslag beslutte, om de skal anvendes. Det vurderes ikke, at håndtagene kan eller bør anvendes på alle områder og skoler i byen, men derimod, at de skal udgøre en vifte af muligheder, som der skal tages højde for, når der formuleres fremadrettede strategier. Analysen af mulighederne for at anvende disse "håndtag" ses som værende afsluttet med den nuværende Kapacitetsanalyse, og der kan fremsættes forslag til skolesammenlægninger, eller flerskolesamarbejder på baggrund af denne analyse, såfremt dette ønskes. Endelig har analysen afdækket mulighederne for at erstatte små gamle skoler med moderne storskoler og har vist, at der ikke forligger sådanne konkrete muligheder på grund af fredninger og bevaringsværdige bygninger.

4. Tidsregistreringsanalyse og øget brug af eksisterende lokaler i skole og fritidstilbud

Som led i Kapacitetsanalysen, blev det vedtaget, at der skulle gennemføres en tidsregistreringsanalyse af skoler og fritidstilbud med henblik på at afdække ledig kapacitet, som fremover kan anvendes mere hensigtsmæssigt.

Som resultat af denne analyse fremlægges her en rammebeskrivelse, der angiver muligheder for øget anvendelse af skoletilknyttede fritidstilbud og mere fleksibel anvendelse af skolernes faglokaler.

Den gennemførte analyse viser, at der er en uudnyttet kapacitet, ligesom analysen peger på nogle muligheder for, hvordan kapacitet kan tages i anvendelse til f.eks.

- Øget lærertilstedeværelse
- Ny øget tilstedeværelse af pædagogisk personale
- Længere skoledag for personale og elever

- Øget holddeling som følger af folkeskolereformen
- Aktiviteter, der i dag er indpasset på skolerne qua de nuværende politiske principper, der foreslås reduceret med den nye model for skoleudbygning og dimensionering (f.eks. modtageklasser, inklusion og administrative funktioner)

Rammeanalysen viser således, at der er ledig kapacitet, og den peger på nogle mulige anvendelser af denne kapacitet, men analysen kan ikke applikeres direkte på alle skoler, da der er række konkrete forhold og behov, som gør, at det langt fra vil være alle skoler, der kan anvende alle mulighederne, eller har behov for at anvende alle mulighederne.

Det anbefales derfor, at resultaterne af tidsregistreringsanalysen tages til efterretning, og at der i regi af den igangsatte funktionsanalyse i Børne- og Ungdomsforvaltningen arbejdes videre med at konkretisere de påpegede muligheder, de steder hvor der er behov for at finde yderligere kapacitet på skolerne og i de tilknyttede enheder til at gennemføre de tiltag, der er affødt af Folkeskolereformen.

Eksempler på sådanne funktioner vil være:

- Understøttende undervisning vil kræve, at faglokaler anvendes til at understøtte andre fag
- Udvikling af nye valgfag kan give et større pres på anvendelsen af faglokalerne
- Mere bevægelse (bl.a. integreret i den almindelige undervisning) vil fordre, at fællesrum ude og inde aktiveres på nye måder
- Øget fokus på elev feedback vil kræve, at der er ekstra lokaler, hvor lærerne kan tage en individuel samtale med et barn eller en mindre gruppe børn

Ydermere anbefales det, at mulighederne tages i brug, der hvor det reviderede funktionsprogram betyder, at skolerne udbygges med færre lokaler og derfor får sværere ved at rumme nogle af de funktioner, der i dag rummes qua det nuværende byggeprogram (f.eks. er der i dag på mange skoler placeret modtageklasser, uden at der er etableret kapacitet til disse, fordi skolerne så i stedet for f.eks. har sammenlagt klasser i udskoling og dermed har kunnet anvende en af de herved frigivne hjemklasselokaler).

Det økonomiske potentiale ved at anvende den eksisterende kapacitet mere fleksibelt kan ikke beregnes fuldstændigt men kun delvist, da der ikke foreligger et konkret anlægsbudgetforslag, hvor alle de nye funktioner er undersøgt og prisfastsat.

I forhold til fleksibel brug af eksisterende fritidshjem/KKFO lokaler kan lokaler, som er placeret på skolen, anvendes fleksibelt i løbet af en skoledag til en række af ovenstående funktioner. Reduceres arealet i disse tilbud til netto 2,0 m² fritidsbaseareal pr. barn i eksisterende tilbud, som foreslået i mellemform I ovenfor, får skolerne mulighed for at anvende fritidstilbuddets resterende areal fleksibelt i løbet af skoledagen. Skoler, der ikke udbygges, og som ikke har voksende elevtal, kan således få dækket deres behov for plads til øget holddeling m.v. indenfor de eksisterende fysiske rammer, hvis der er et fritidstilbud på skolen. Skoler, der har voksende elevtal og klassetal, som skal udvides, kan også få dækket behovet for øget holddeling m.v. indenfor rammerne ved fleksibel brug af eksisterende fritidstilbud på skolen, men skal så have udbygget fritidstilbuddet på skolen til de nye elever. Alternativet dertil er at ombygge eksisterende fritidstilbud på skolen med baseområde til alle de nye elever og derefter udvide skolens faciliteter til øget holddeling m.v.

De delvise beregninger på potentialet fremgår af økonomiafsnittet.

5. Revision af forundersøgelser

Forundersøgelserne vil i givet fald blive revideret og prisfastsat på baggrund af mellemform I, ligesom forslag til etablering af nye skoler, skolesamarbejder og sammenlægninger bliver udarbejdet på denne baggrund. I forhold til Islands Brygge afdækkes endvidere mulighederne for at etablere en ny 3 sporet skole på Artillerivej med KKFO/FH på skolen førend der fremlægges forslag til Børne- og Ungdomsudvalget til brug for budget 2015 eller budget 2016.

ØKONOMI

Såfremt principperne for udbygning af skoler og fritidstilbud ændres som foreslået, vil dette betyde færre anlægsudgifter til udbygning af skoler og ved etablering af helt nye skoler. De eksakte beløb til udbygning af kapaciteten vil i givet fald blive beregnet forinden budget 2015 i konkrete forundersøgelser på de enkelte skoleprojekter. Nedenstående tabel angiver alene et beregnet overslag på, hvor meget anlægsudgifterne kan reduceres i forhold til gældende program og principper for udbygninger ved reduktion af nettoarealet til KKFO/FH, reduktion i antallet af basislokaler og reduktion med et faglokale. Beregningen på de tre cases, er foretaget med en omregningsfaktor mellem brutto og nettoarealer på 1,3, hvilken dog kan forventes at variere fra projekt til projekt.

Det ses, at mellemform I er beregnet til en besparelse på ca. 10 % af anlægsudgifterne i forhold til nuværende byggeprogram (se punkt 1 i tabellen nedenfor). I tillæg dertil kommer, at der endvidere er angivet mulighed for at dække mange af de funktioner, som skolerne skal have i forbindelse med folkeskolereformen, ved en mere fleksibel anvendelse af skolens lokaler i løbet af skoledagen, såvel som en mere fleksibel anvendelse af lokalerne i fritidstilbud ved skolerne.

Sammenlagt er der hermed anvist reduktioner i anlægsudgifterne på ca. 200 mio. kr. af de i alt ca. 2 mia. kr., der er behov for de næstkommende 10 år, ved brug af mellemform I, samt reduktioner i øvrige anlægsbehov - affødt af behovet for flere funktionaliteter på skolerne - ved mere fleksibel brug af lokalerne på skoler og fritidshjem. Hertil kommer mulighederne for yderligere reduktioner ved f.eks. slækkelse af de særlige skærpede byggekrav i København, brug af idrætshaller m.v.

Nye modeller og justeringer af principper	
Emne	Økonomisk betydning
1. Gældende principper	Uændret anlægsudgift
- Mellemform I	Ca. 10 % reduktion af anlægsudgiften, varierende fra skole til skole
- Mellemform II	Ca. 14 % reduktion af anlægsudgiften, varierende fra skole til skole
- Signalmetoden	Ca. 74 % reduktion af anlægsudgiften varierende fra skole til skole.
Strukturelle håndtag	
Emne	Økonomisk betydning
2. Brug af idrætshaller	Ca. 11 mio. kr. sparet pr. gymnastiksal (kun muligt på Husum Skole i de undersøgte cases)
3. Brug af kulturhuse og biblioteker	Der foreligger ikke et økonomisk potentiale ved øget brug af disse
4. Etablering af idrætshaller i stedet for gymnastiksale på skolerne	Øgede anlægsudgifter på ca. 31,2 mio. kr. pr. idrætshal (I et kommuneøkonomisk perspektiv kan der imidlertid ligge en besparelse, da en idrætshal vil imødekomme både skolers og fritidsbrugeres efterspørgsel på idrætsfaciliteter)
5. Skærpede bygningskrav i Kbh.	Op til 13 % reduktion af anlægsomkostningerne ved lempelse af kravene.
6. Udearealkrav	Ved halvering af kravet kan opnås mellem 0 og 26 % reduktion i udgifter til grundkøb.
7. Skolesammenlægninger	Udgift på ca. 40 mio. kr. til ombygning ved sammenlægning på to matrikler (tilbagebetalingstid ca. 17 år) og 150 – 170 mio. kr. ved samling på en matrikel
8. Erstatte gamle små med nye store skoler	Ca. 255 mio. kr. i ekstra anlægsudgifter pr. skole
9. Flerskolesamarbejder	Reduktion i anlægsudgift på ca. 54 mio. kr. pr. spor, hvor der er udsivning
Tidsregistreringsanalyse og forslag til brug af kapacitet	
Emne	Økonomisk betydning

10. Overblik over tilstedeværelsen hen over dagen i skoler og fritidstilbud (det er vigtigt at være opmærksom på, at der i dette afsnit er beregnet estimater ud fra generelle gennemsnitlige nøgletal. Det vil være nødvendigt på den enkelte skole at vurdere, hvilke funktionaliteter der er, hvilke der mangler og hvilke der er behov for, før der kan laves en eksakt prisfastsættelse)

Reduktion i anlægsudgifterne ved øget brug af fritidshjem/KKFO og klublokaler i løbet af skoledagen

Model A) besparelse på funktioner

- Lærerforberedelse 36 mio. kr. (82 mio. kr. ved plads til ½ af lærerne), eller ca. 12 mio. kr. i alt på de tre caseskoler.

kapacitet som ikke er medtaget i forundersøgelserne:

- Øget holddeling (3 – 6 mio. kr. pr. skole)

- modtagekasser; 4,5 mio. kr. pr. skole (ved to modtageklasser / caseskolerne har dog ikke modtageklasser)

- inklusion ca. 4,5 mio. kr. pr. skole (ved to inklusionshold pr. skole)

- øget bevægelse m.v. (ikke prisberegnet)

Disse funktioner løses ved øget brug af KKFO/FH på skolerne og ovenstående beløb spares i forundersøgelsen, de fremsættes ikke – som ellers planlagt - som tillæg til forundersøgelsen.

Model B) Alternativt potentiale / besparelse på udbygning af KKFO/FH

Skoler der har en KKFO/FH på skolen kan få denne ombygget til baseområde, således der bliver plads til flere børn, hvormed der ikke længere er behov for udvidelse af KKFO/FH.

Der vil være tale om at ombygge ca. 290 m² i skolens KKFO/FH til baseområde til 112 nye børn og dermed spare en tilsvarende udbygning af KKFO/FH på ca. 8,3 mio. kr. Ombygningen koster ca. 2,7 mio. kr. hvormed netto besparelsen er ca. 5,6 mio. kr.

Det skal dog her gøres klart, at en ombygning af KKFO/FH til baseområde forudsætter at skolen har en KKFO/FH. I de tre cases er det kun Skolen på Islands Brygge der er KKFO/FH på skolen af denne størrelse.

VIDERE PROCES

Kapacitetsanalysen

- Forundersøgelserne justeres og prisfastsættes på baggrund af mellemform I, hvorefter skolerne indstilles til budget 2015
- Etablering af idrætshal, bibliotek, eller kulturhus indstilles som muligt tilvalg ved behov og mulighed på lige fod med øvrige budgetønsker
- Der indstilles forslag til ændringer af skolestrukturen et eller flere steder i kommende budgetter
- Funktionsprogram for skoler og fritidshjem/KKFO revideres og indstilles til godkendelse i BUU – herefter anvendes funktionsprogrammet bredt på området som målestok for, hvordan en skole og de tilknyttede fritidstilbud skal og kan dimensioneres.
- Forslag til ændringer af skærpede byggekrav og ændringer i byggepriser overgår til anlægsanalyse (KEjd – ØKF)

Funktionsanalysen

Funktionsanalysen er igangsat parallelt med Kapacitetsanalysen og er en udløber af Kapacitetsanalysen. Funktionsanalysens resultater indarbejdes i det reviderede funktionsprogram på et senere tidspunkt. Status på funktionsanalysen vedlægges som bilag til denne indstilling.

Uanset hvilke fysiske rammer, der er for den fremtidige folkeskole og fritidstilbud, er det nødvendigt at indholdsfylde disse rammer på en god og hensigtsmæssig måde, således at de mange eksisterende og nye funktionaliteter kan indpasses.

Kapacitetsanalysen har fokuseret på at beskrive nuværende og eventuelt ændrede rammer, og den har blandt andet vist, at der er mulighed for at aktivere yderligere kapacitet i både fritidstilbud og skolernes faglokaler. I Funktionsanalysen fokuseres på, hvilke aktiviteter der meningsfuldt kan indpasses i denne kapacitet (jf. kapacitetsanalysens afsnit om tidsregistrering).

I Funktionsanalysen er konceptet, at der arbejdes med at praksisforankre de givne rammer og udarbejde både et inspirationskatalog til "Funktionalitet i Folkeskolen i lyset af Folkeskolereformen" og et katalog over, hvilke krav dette vil stille til indretning og planlægning i folkeskolen og de tilknyttede fritidstilbud.

Indstillingen sendes i høring i Kultur- og Fritidsudvalget, således at udvalgets høringssvar kan foreligge ved Borgerrepræsentationens behandling.

Hoved-MED-udvalget i Børne- og Ungdomsforvaltningen er tidligere orienteret om indstillingen og har haft lejlighed til at drøfte principperne i mellemform I.

Else Sommer

/Henriette Bjørn Nielsen

BESLUTNING

Indstillingen blev godkendt, idet udvalget understregede 1) at det i forbindelse med udbygning og ombygning kræver en konkret forundersøgelse af den enkelte skole og 2) at brugerinddragelse skal prioriteres højt.

Klaus Mygind (F) ønskede følgende tilført beslutningsprotokollen: "Det er vigtigt, at det ved renovering af de gamle skolebygninger sikres, at der skabes plads til friområder for eleverne og plads til at arbejde med holddeling."

Rikke Lauritzen (Ø) og Gorm Gunnarsen (Ø) tog forbehold.

BILAG

- [1. Kapacitetsanalysen](#)
- [2. Forundersøgelse - Skolen på Islands Brygge](#)
- [3. Forundersøgelse - Oehlenschlägersgades Skole](#)
- [4. Forundersøgelse - Husum Skole](#)
- [5. Signal analyse - Skolen På Islands Brygge](#)
- [6. Signal analyse - Oehlenschlägersgades Skole](#)
- [7. Signal analyse - Husum Skole](#)
- [8. Funktionsanalyse](#)

